

เรื่อง “หลักสูตรใหม่ เด็กไทยพัฒนา : หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา”

ณ ห้องประชุม สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร

วันพุธที่ 25 ธันวาคม 2545 เวลา 09.30 น.

~~~~~

ทุกครั้งที่ผมได้มานั่งประชุมเรื่องการศึกษา ผมจะใช้สมาธิพิเศษ เพราะผมถือว่าเป็นการสร้างคนที่เหมือนกับเป็นการวางรากฐานให้กับมนุษย์ที่สำคัญ ฉะนั้น ผมถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะวันนี้ผมได้ดูปัญหาของประเทศ ถ้าเราจะใช้ศักยภาพที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน ผมคิดว่าผมสามารถผลักดันได้อย่างเต็มที่ที่ยังสามารถแก้ไขปัญหาอยู่กับการแข่งขันโลกได้ประมาณ 10 ปี แต่ถ้ามากกว่านี้ ต้องถูกผลักดันด้วยคนรุ่นใหม่ ยุคใหม่ วิธีใหม่ เพราะเราต้องปรับตัวเข้ากับสังคมฐานความรู้ ฉะนั้นการทุ่มเทเรื่องการศึกษาในวันนี้ค่อนข้างจะช้าไป แต่เราต้องทำให้เร็วขึ้น เพื่อให้ความช้าไปนั้น ไม่เสียหาย

การทำให้เร็วขึ้นนั้นคือการรวมพลังของคนทุกสังคมในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการศึกษา ฉะนั้น วันนี้คนทุกคนต้องอย่าใช้ความรู้สึกมากนัก ต้องใช้ประสบการณ์ ต้องใช้การวิจัยวิเคราะห์อย่างละเอียด ถ้าเราต่างคนที่มาประชุมและพกความรู้สึกมาคนละหน่อยจะทำให้ทิศทางที่จะปรับนั้น ไขว้เขวได้ เราฟังความคิดเห็นได้ แต่อย่าไปคิดว่าความรู้สึกเป็นคำตอบทั้งหมด เพราะเราคงต้องช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันศึกษา ให้ได้แนวทางที่ดี เพราะถ้าเราไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการศึกษา เรื่องการหาความรู้ใหม่ๆ ให้สังคมไทยแล้วอันตรายมากหลังจาก 10 ปีต่อไปนี้

เมื่อสักครู่นี้ยังพูดว่าประเทศไทยเรานั้น มีการวิจัยน้อยไป เพราะเรามีนักวิชาการมากที่ละทิ้งการวิจัย ผมไปเยี่ยมมหาวิทยาลัยบางมหาวิทยาลัย ได้นั่งคุยกับคณบดีหลายคน ผมบอกเขาว่าผมมีเงินให้วิจัย ขอให้ช่วยคิดว่าอยากจะวิจัยเรื่องอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปรากฏว่าอาจารย์เหล่านั้นไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องการวิจัยเลย ยังพร้อมจะดำรงความเป็นนักวิชาการมากกว่าเป็นนักวิจัย เพราะสังคมไทยมีค่านิยมว่า “ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นศรี” นี่ยังรุนแรง ความจริงแล้ว เลขต้องเป็นเอก หนังสือเป็นโท ปากต้องเป็นศรี แต่วันนี้เรานิยมปากเป็นเอก คนจึงมีความรู้สึกว่าการปากดี ๆ ก็ใช้ได้ ความรู้ไม่ต้องดี คิดไม่ต้องดี ที่ผมให้หนังสือเป็นโทเพราะต่อไป

ข้างหน้าเรากำลังจะเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่จ่ายตามขนาดความรู้ของปัญญา ไม่ใช่ตามประกาศนียบัตร ฉะนั้น การมีประกาศนียบัตรอย่างเดียวยังตามค่านิยมในอดีตที่เราเป็นประเทศที่เป็นนิติรัฐนี้ คือทุกอย่างต้องดีความต้องการกำหนดปริญญาเท่านั้น เงินเดือนเท่านี้ ต้องมีปริญญาอะไรบ้างจะเริ่มหายไป ดังนั้น เรื่องของปัญญาก็เป็นเรื่องที่สำคัญ ปัญญาคือคนที่มีความรู้หลายหลายที่คิดเป็น เมื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่จ่ายตามขนาดความรู้ของปัญญาจะเกิดขึ้นในสังคม ในโลก จะเริ่มเกิดในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศตะวันตกเกิดก่อน และแน่นอนจะลูกหลานมา

ฉะนั้น ผมคิดว่าเรื่องของความคิดเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่แน่นอนว่าความคิดที่จะคิดดีได้ต้องมีพื้นฐานความรู้ที่ดี ฉะนั้น ความรู้ที่ดีนั้นต้องไม่ใช่เรื่องเพียงแค่ประกาศนียบัตรเท่านั้น ต้องเป็น เรื่องของการเรียนรู้ที่ถูกต้องแล้วบูรณาการความรู้ให้มาสู่ความคิด ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในการจัดหลักสูตรผมจึงขอประชุมพิเศษกับกระทรวงศึกษาธิการให้ช่วยบอกผมว่าเราปฏิรูปการศึกษาไปถึงไหนแล้ว หลักสูตรเป็นอย่างไร

ผมอยากจะย้ำอีกครั้งว่าการศึกษาของไทยเรานั้น ในอดีตที่เราเน้น เราเน้นฮาร์ดแวร์มากกว่าซอฟต์แวร์ เราเน้นการก่อสร้างอาคาร ซึ่งจริงๆ แล้วหลังคามุงจากก็ได้ ถ้าหากว่ามีอุปกรณ์การเรียนการสอนดี แล้วเด็กมีความสุขกับการเรียน การอยู่ดีกินดีบางครั้งเด็กก็อึดอัดเพราะร้อน ไม่มีเครื่องปรับอากาศ อาคารถ่ายเทก็ไม่ดี แต่ปรากฏว่าเราต้องการการก่อสร้างที่มาก เราต้องการโครงสร้างที่ใหญ่จริงๆ แล้วความทั่วถึงดีกว่า เช่น เราจะสร้างโรงเรียนใหญ่ขึ้นมาในอำเภอ แต่แทนที่จะใช้งบประมาณในการสร้างโรงเรียนใหญ่นั้น แต่สร้างโรงเรียนเล็กสัก 3 ตำบล การที่เด็กจะมีโอกาสเดินไปเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องลำบาก น่าจะดีกว่า

ขณะเดียวกันเราก็ไปเพิ่มการปรับปรุงคุณภาพครู แต่เดิมเราไปใช้ตัวหารคือทุกอย่างที่เป็นความคิดที่เป็นรูปแบบ ตัวหารทั้งหลายน่าจะไม่ได้ผลกับสังคมยุคใหม่ เช่น โรงเรียนขนาดนี้ต้องมีครูกี่คน ครูกี่คนต่อนักเรียนกี่คน ซึ่งเป็นเพียงแนวคิด บางทีบางครั้งครูเก่งสามารถสอนเด็กได้มากกว่า ครูไม่เก่งสอนเด็กเพียงสามคนก็ไม่สามารถสอนให้ดีได้ ถ้าครูเก่งบางทีสอนเด็ก 30 คน ไม่ต้องมี 1:12 ไม่ใช่ตายตัว ผมไม่อยากจะให้หลักสูตรที่ตายตัว เราชินกับระบบของความดี ความ ระบบสูตรที่เป็นรูปแบบ อย่างคณิตศาสตร์ ผมจึงอยากให้มีความยืดหยุ่นมากหน่อย จุดไหนที่แข็งแกร่งทำช่องทางให้เร็วได้ก็ต้องทำ เช่น เด็กอัจฉริยะของโรงเรียนมหิดลฯ ต้องให้ผ่านช่องทางที่เร็ว วันนี้สร้างนักวิจัยก็ต้องสร้างให้เร็ว จะได้เป็นตัวกระตุ้น โดยโครงสร้างทุกอย่างต้องกำหนดให้นักวิจัยนั้นได้ดี ถ้าโครงสร้างไม่กำหนดให้นักวิจัยได้ดี ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยก็ตาม ถ้าไม่มีการส่งเสริมนักวิจัยให้ดี ไม่มีการเติบโตของสายนักวิจัยให้มากขึ้นไม่มีทาง เพราะว่า

เราทุกคนจะคิดถึงอนาคตของตนเองในสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้เขาถ้าสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้เขาต้องสร้างอนาคตตนเองด้วยวิธีหนึ่งที่ไม่ถูกต้อง ก็จะอยู่อย่างนั้น

ฉะนั้น สิ่งแวดล้อมต้องเปลี่ยน วิธีจิตใจทั้งหลายต้องเปลี่ยน ถ้าเราอยากสร้างนักวิจัยไม่ใช่เอาเงินลงไป เอาตัวเลขว่าประเทศนี้ใช้กี่เปอร์เซ็นต์ต่ออะไรเท่านั้น ไม่เพียงพอ สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ บางทีบางครั้งคนก็ไม่ได้อยู่ที่เงินอย่างเดียว เฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย เงินไม่ใช่อย่างเดียว สังคมไทยยังติดเรื่องของลาภยศสรรเสริญ ดังนั้น เรื่องของเงินอย่างเดียวจึงไม่พอ เรื่องของการเติบโตทางราชการ ความก้าวหน้าในสังคมต้องประกอบกัน ถ้าเราคิดจะทำ ครูก็เช่นเดียวกัน

วันนี้ ผมอยากจะฝากเรื่องหลักสูตร ผมอ่านหนังสือเรื่อง “Match Genes” คือนักวิจัยหรือคนเขียนเขาบอกว่า เดิมทีเดี๋ยวเขาเป็นคนที่ไม่ชอบคณิตศาสตร์อย่างแรง เพราะเขาไม่ชอบครูผู้สอน เขาจึงเลี้ยงไปเรียนภาษา ตอนหลังเขากลับมาเรียนคณิตศาสตร์ ปรากฏเขาเรียนได้ดี เดียวนี้เขาเป็นนักคณิตศาสตร์ เป็นค็อกเตอร์ทางคณิตศาสตร์ จากเดิมที่ไม่ชอบแล้วหันไปเรียนภาษา แล้วเขาวิเคราะห์และพบว่าเป็นอันสัวเดียวกันที่เก่งภาษาและเก่งคณิตศาสตร์ ไม่ใช่อันสัวคนละตัว แต่ว่าปัญหาคือตอนเริ่มต้น

หลายคนมีความเชื่อ ผมไม่รู้ว่าการวิจัยเป็นอย่างไรว่าการเรียนในชั้นอนุบาล ต้องให้เด็กเรียนแบบสนุก เพื่อให้เด็กรู้จักสังคม เมื่อก่อนนี้เราบอกว่าเด็กเรียนหนักตั้งแต่อนุบาล เมื่อเราขว้าง เราคิดถึงมาช่วยจัดคือว่าอย่าให้เรียนมากเกินไป ให้เรียนแบบการเข้าสังคม เด็กอนุบาลอย่าไปเรียนมากเกินไปเดี๋ยวสมองจะไม่เก่ง ผมไม่รู้ว่ามีมีการวิจัยทั้งข้าวขาและข้าวช่ายอย่างไร ผมไม่แน่ใจเพราะบังเอิญผมไม่ใช่ นักการศึกษา ฉะนั้นผมจะพูดแบบนักการศึกษาคงไม่ได้ แต่ผมอยากจะฟังนักการศึกษาผมเองขอใช้ประสบการณ์ของตนเองมาโยนเป็นคำถาม แต่ท่านไม่ต้องเชื่อผม เราจะต้องหักล้างความคิดเห็นกันด้วยหลักวิชาการ

ผมเรียนอนุบาลที่โรงเรียนวัด ครูของผมก็เป็นคนที่ล้างบาตรพระเพื่อให้ได้อาหารรับประทาน ไม่มีความรู้อะไร แต่บังเอิญว่าคนที่เรียนอนุบาลรุ่นเดียวกับผม เป็นคนที่เก่งคณิตศาสตร์ใช้ได้ ผมได้คะแนนคณิตศาสตร์สูงสุดในสมัยเรียนเตรียมทหาร บังเอิญไปเรียนตำรวจ จึงไม่ได้ใช้คณิตศาสตร์ ต่อ เพื่อนอีกคนเป็นวิศวกรสอบได้ที่หนึ่งของจังหวัด เพื่อนอีกคนหนึ่งจบวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อนอีกคนหนึ่งเรียนหนังสืออ่อนจบธรรมวิทยา แสดงว่าไปสายวิทยาศาสตร์ เพราะครูคนนี้พยายามสอนให้เด็กเรียนคณิตศาสตร์อย่างสนุกๆ เหมือนกับการเรียนบนพื้นฐานกิจกรรม (Activity based Learning) แบบนี้ เขาไม่มีความรู้มาก เป็นเพียงครูบ้านนอก ชื่อครูควาย แต่เขาสอนแบบนี้ วิธีการสอนของเขาคือเขานำเด็กมาเรียนบนกิจกรรม และให้เรียนคณิตศาสตร์จาก

ไม่ชอบจนชอบ ปรากฏว่ารุ่นที่เรียนอนุบาลรุ่นนั้น เรียนคณิตศาสตร์ใช้ได้ทุกคน ผมไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น นักการศึกษาคงจะตอบได้

ผมจึงอยากจะเรียนว่าหลักสูตร วิธีการเรียนการสอนเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่โครงสร้างของอาคารเรียน ไม่ใช่ซีซีทีจะมีมากๆ แต่แน่นอน แรงจูงใจเพื่อให้ครูมีกำลังใจนั้นต้องมี แต่วันนี้เราลดแรงจูงใจครูไปมากเพราะเนื่องจากว่าภาวะเศรษฐกิจทำให้ครูเป็นหนี้เป็นสินมาก ตรงนี้เป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้ครูไม่มีสมาธิในการสอน ทางศาสนาพุทธก็คงตอบได้ว่า จิตวุ่นปัญญาก็หายหมด เมื่อจิตวุ่นกับหนี้ กับสิน ไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร ผมอยากจะฟังวันนี้เรื่องหลักสูตรว่าหลักสูตรที่เราจะพัฒนานั้น ตั้งแต่อนุบาลเป็นอย่างไร ความยืดหยุ่นเป็นอย่างไร การเรียนบนกิจกรรมเป็นอย่างไร

ตัวอย่างโรงเรียนเมื่อสักครู่นี้เป็นกรณีศึกษา (obvious cases) เป็นกรณีที่ดีว่าพิเศษ โรงเรียนบ้านสันกำแพงก็เส้นใหญ่ เป็นโรงเรียนเก่าของผม ผมก็ช่วยตั้งแต่ผมยังไม่ได้มาเป็นรัฐบาล ไม่ใช่ว่าเป็นรัฐบาลแล้วจึงช่วย โรงเรียนสุพรรณก็ต้องพิเศษ แล้วโรงเรียนที่ไม่พิเศษจะได้ผลจากของประสบการณ์ที่ได้จากโรงเรียนดีๆ นี้อย่างไร แต่อย่างไรนั้น ผมขอให้เริ่มต้นที่หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ครูผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นหลัก อย่าเพิ่งเริ่มต้นที่การขยายตึก ขยายอาคาร ดังนั้น ฮาร์ดแวร์เราใช้มากเกินไป ทำให้เราไม่มีงบประมาณทำซอฟต์แวร์

อีกเรื่องที่ผมเป็นห่วงคือ เราใช้ระบอบประชาธิปไตยเขียนกฎหมายการศึกษา ระบอบประชาธิปไตยหมายความว่าทุกคนเท่าเทียมกัน ฉะนั้น ใครได้การช่วยเหลืออย่างไร ต้องได้เท่ากันเพราะเป็นคนไทยเหมือนกัน แต่ระบบการศึกษามีช่องว่างอยู่มาก ถ้าเราใช้ระบบเท่าเทียมกันคือเราขยายช่องว่าง ผมจึงไม่ใช่วิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบตะวันตกในประเทศไทยทั้งร้อยละ 100 ใช้บางส่วน ไม่ใช่บางส่วน ระบบทุนนิยมและระบบสังคมนิยมต้องไปด้วยกัน เพื่อลดช่องว่าง ไม่เช่นนั้นไม่มีทางลดช่องว่าง ถ้าคนใช้มิติเดียวคิดเพียงมิติเดียว รับรองว่านโยบายเศรษฐกิจตะวันตกมาใช้ ช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ช่องว่างระหว่างการพัฒนาชนบทและในกรุง จะต่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ นับวันจะแย่งกันเรื่อยๆ เหมือนกับวันนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศที่กำลังพัฒนาในวันนี้มีช่องว่างห่างกัน 390 เท่าต่อ 1 ซึ่งมาก

ฉะนั้น เมื่อเราใช้ระบบตัวหารอย่างนี้ เขียนกฎหมาย การศึกษาก็ต้องมีกฎหมายบังคับทุกอย่างเป็นกฎหมายไปหมด นี่คือแบบเราแบบไทยๆ ฉะนั้น เราจะทำอย่างไรเมื่อเงินมีจำกัดประเทศก็พึ่งปฏิรูป กำลังจะพัฒนาทุกอย่าง ภายหลังจากที่พึ่งจะสร้างใช้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จากวิกฤติเศรษฐกิจ แต่เราใช้ตัวหารหมด คนไม่มีความจำเป็นต้องได้เงิน

เขาไม่ต้องการเงิน เราก็ต้องขัดเคืองใจให้เขา กรุณารับผิดชอบเพราะกฎหมายบังคับให้คุณต้องรับ สิ่งนี้ไม่รู้จะแก้ไขอย่างไรที่จะทำให้ช่องว่างตรงนี้หาย นี่ก็สิ่งที่ผมกังวลอยู่

กระทรวงศึกษาธิการมีงบประมาณจำนวนจำกัดประมาณ 160,000 ล้านบาท ทุกอย่างหารทั้งหมดทำให้ไม่มีพลัง หรือที่เรียกว่า stretch through thin พลังไม่มีเหมือนกับทหารน้อย แต่เปิดแนวรบกว้าง ข้าราชการจะได้ทุกที่ นี่ก็ความเป็นจริงที่อยากฝากการบ้านครั้งยิ่งใหญ่ ที่ต้องทำก็ทำไป แต่ถ้าต้องแก้ไขก็แก้ไข กฎหมายต้องแก้ไขก็ต้องแก้ไข

ผมเป็นห่วงเพราะผมได้พูดเรื่องนี้มาหลายสิบรอบแล้วและยังห่วงอยู่ต่อไปว่า ถ้าอย่างนี้เราจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาคนจน ไม่สามารถแก้ไขให้ชาวบ้านที่ไม่มีโอกาส และเราไม่มีโอกาสที่จะพัฒนาข้างเผือกให้เป็น ให้วิ่งเร็วได้ เพราะทุกอย่างไม่มีพลังทั้งหมดแล้ว การบ้านที่ผมห่วงนี้ขอให้ ดร.รุ่ง แก้วแดง ช่วยคุยกับนักปฏิรูปการศึกษาว่า วันนี้บางคนสามารถส่งลูกไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนที่แพงที่สุดในโลกได้ แต่เขายินดีที่จะเรียนในเมืองไทย แต่มีคนอีกประเภทหนึ่งไม่มีเงินแม้กระทั่งจะให้ลูกมากินข้าวกลางวันทุกๆ ที่เรียนฟรี เราจะใช้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อการลดช่องว่าง ขยายโอกาสให้คนจนได้อย่างไร ระบบกฎหมายอย่างนี้ที่มีปัญหากับคนจน

ผมยกตัวอย่างเรื่องเร็วๆ นี้ คือว่า การกักขังแทนค่าปรับ ถูกปรับ 10,000 บาท คนบางคนกินข้าวมื้อเดียวราคา 10,000 บาท ไม่มีปัญหา แต่คนบางคนต้องถูกจำคุก เป็นเดือน เพื่อชดใช้ 10,000 บาทที่ปรับ ทั้งๆ ที่กฎหมายระบุว่าความผิดนี้เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย ขอปรับเถิด ศาลก็เห็นด้วยจึงปรับ แต่ปรากฏว่าต้องถูกจำเพราะจน กฎหมายประเภทนี้ยังมีอยู่ ต้องแก้ไข

การศึกษากฎหมายใหม่ๆ สดๆ ร้อนๆ เริ่มต้นก็สร้างช่องว่าง นี่ก็สิ่งที่ต้องห่วงมากๆ ถ้าเราไม่แก้ไข รัฐบาลไม่มีสตางค์เหลือที่จะไปเสริมกำลังพิเศษให้กับส่วนที่อ่อนแอ เพราะเรากำลังจะต้อง เข้าสู่งบประมาณสมดุล วันนี้ขาดดุลอยู่ ขนาดขาดดุลยังมีปัญหาอย่างนี้ แล้วต้องสมดุล ฉะนั้นผมจึงต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ ขยายตัวเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ต้องเร่งขยายอย่างเต็มที่ ซึ่งใครมาดูถูกว่าปี 2546 จะหดตัวเหลือร้อยละ 3 พุดไปเถิด ผมจะทำให้ดีกว่าปี 2545 ถ้าไม่เช่นนั้นผมจะแก้ไขปัญหาคาความยากจนไม่ได้ ฉะนั้น ตรงนี้ผมอยากให้นักการศึกษาช่วยไปแก้ไข ไปคิดหน่อยเถิดว่าถ้าเราใช้สูตร umbrella rule หรือสูตรหาร เรากำลังทำลายโอกาสของคนจน เราไม่มีโอกาสเลยที่จะทำให้เขากระเตื้องขึ้นมา ผมไม่ได้บอกว่าผมต้องการให้คนรวยไม่ได้โอกาส ไม่ใช่ชนะครับ เขาไม่ต้องการหรอก เรื่องเหล่านี้ เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ มาให้ทำไหม

และอีกเรื่องหนึ่งที่ผมยังต้องห่วง อาจจะนอกเรื่อง เพราะนานๆ เจอนักการศึกษาสักทีก็ต้องย้ำอีกที ผมต้องขอพูดหลายรอบ คือเรื่องระบบอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ทำไมไม่แบ่งโรง

เรียนเอกชนเป็นหลายๆ ประเภท บางประเภทเป็นโรงเรียนที่พิเศษไว้ให้คนยากหล่อ ยากโก้ มี
สตางค์ไปเรียน ไม่ต้องอุดหนุนและไม่ต้องไปคุม ปลอຍเขาให้สุดๆ ไปเลย เขาจะเก็บค่าเล่าเรียนหัว
ละ 100,000 บาท หรือหัวละ 300,000 บาท ปลอຍเขา เขาจะได้มีเงินพัฒนาให้โรงเรียนของเขา
หรูหราไปเลย ทำไมต้องไปอุดหนุนทั้งๆ ที่สตางค์มีน้อย คนจนเอาสตางค์ไปให้คนรวยทำไม

โรงเรียนอีกประเภทหนึ่งเป็นโรงเรียนที่รัฐบาลขาดแคลน เขาลงทุนแทนรัฐบาล
อย่างนั้นแน่นอนต้องอุดหนุน เช่น อำเภอหนึ่งไม่มีโรงเรียนของรัฐบาลแต่มีเอกชนสร้างโรงเรียนอยู่
รัฐบาลจึงไม่ต้องสร้างเพราะเอกชนสร้างโรงเรียนไว้แล้ว อย่างนี้ไม่ต้องไปสร้างซ้อน อุดหนุนไป
เลย ไม่ว่ากัน ทำไมไม่แยกประเภท ให้คำจำกัดความก็ได้ centralized control หรือการควบคุมที่ศูนย์
กลางต้องเล็ก เรากระจายอำนาจตั้งหลายเรื่อง ทำไมไม่กระจายอำนาจเรื่องของการบริหารการ
จัดการ เรื่องของการบริหารการจัดการทางการเงิน เรื่องของระบบธรรมเนียม

ในประเทศสหรัฐอเมริกาเขาไม่ต้องไปอุดหนุนโรงเรียนเอกชน นั่นคือประเทศต้น
แบบของระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนเอกชนก็เก็บค่าเล่าเรียนแพงมาก แต่นำสตางค์ที่เหลือไป
พัฒนาโรงเรียน รัฐบาลให้เงินไม่ดีกว่าหรือ และในที่สุด ผลสุดท้าย ในประเทศสหรัฐอเมริกามี
ค่านิยม คนส่วนใหญ่นิยมเรียนโรงเรียนรัฐบาลเพราะโรงเรียนรัฐบาลมีคุณภาพและถูกสตางค์ ยก
เว้นคนที่อยากจะให้ลูกคบกับเศรษฐี ไม่อยากให้ลูกคบกับคนที่ไม่ใช่เศรษฐี ก็ให้เรียนโรงเรียนที่
แพงลิบ ซึ่งมีไม่กี่โรงเรียน ทำไมไม่ลองคิดอย่างนี้ดูบ้าง

ต่อไปมหาวิทยาลัยจะตามมาอีก มหาวิทยาลัยออกนอกกรอบจะเป็นสิ่งที่ต้องคิด
ตามการเปลี่ยนแปลงอย่างดี และต้องให้มหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันทรัพยากรเป็นสิ่ง
สำคัญ ถ้าแบ่งปันทรัพยากรไม่เป็นกำแพงระหว่างมหาวิทยาลัย ระหว่างคณะต่างๆ ยังเข้มแข็งก็
เหนือ ระบบการสอบเข้า (Entrance) ต้องเล็ก ระบบสอบเข้ามหาวิทยาลัยทำให้สังคมเสียหายมาก
เพราะเป็นการเลือกพัฒนาเฉพาะคนที่เก่ง เก่งที่ว่ำนี่ก็ไม่ได้หมายความว่ารางวัลจะถูกต้อง บาง
คนสอบเข้ามหาวิทยาลัยเกือบติด แต่ไปเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยอื่นได้เกรด 3.7 สมมติว่าเราวัดผลถูก
ก็ยังไม่ถูก ระบบการคัดเลือก (Admission) ที่เขาใช้กันนั้น น่าจะเข้าท่ากว่า มีพื้นฐานว่าคนที่เข้า
เรียนมหาวิทยาลัยจะต้องมีคุณสมบัติอย่างนี้ ไม่เช่นนั้นก็จะเรียนพิเศษกันทั้งหมด นั่นคือการทำลาย
เด็ก ทำให้เด็กมีความเครียดสูง เด็กไม่มีเวลา สังคม ความห่างเหินระหว่างพ่อแม่ที่อบรมเด็กก็แย่ ที่นี้
เด็กไม่ฟังพ่อแม่ เพราะลูกต้องไปทุ่มเทไปเรียนพิเศษ สมัยเด็กๆ เขาไม่เรียนพิเศษมากขนาดนี้ เดี่ยว
นี้เรียนพิเศษกันเป็นบ้าเป็นหลัง เวลาไม่มีเลย แทนที่เด็กจะมีงานอดิเรก เรียนดนตรี เล่นกีฬา แม้เวลา

เรียนพิเศษมาก ผมคิดว่าในอนาคตข้างหน้าจะดีขึ้น

ผมฝากไปคิด ไม่ต้องเห็นด้วยกับผม แต่ถ้าไม่เห็นด้วยต้องมีข้อมูลหักล้างให้ผม ด้วยว่าของเดิมคืออยู่แล้ว ผมจะได้เข้าใจ ถ้าไม่มีข้อมูลหักล้างผมก็ยังเข้าใจของผมอย่างนี้ ผมรับฟัง มีอะไรหักล้างความคิดของผมได้เลย เพียงแต่ว่าผมมองดูแล้ว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น เด็กในวันนี้เปลี่ยนไปมาก การแข่งขันรุนแรง เพราะค่านิยม ถ้าเข้าจุฬาฯ ธรรมศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นเด็กอีกระดับหนึ่ง ถ้าไปเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยสุโขทัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะเป็นเด็กอีกระดับหนึ่ง ค่านิยมเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะเป็นระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ถ้าเป็นระบบการคัดเลือก ค่านิยมเหล่านี้จะจางลง แต่แน่นอนว่าคุณภาพของการศึกษาจะเป็นตัววัดผลมากกว่า ไม่ใช่ชื่อเสียงของโรงเรียน เพราะว่าเข้าเรียนยาก คะแนนสูง และในที่สุดเราจะมีจุฬาฯ ธรรมศาสตร์ เต็มไปหมด เป็นแบบจุฬาฯ คือมหาวิทยาลัยชั้นดีที่คนมีความรู้รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยไหนก็โก้ สถาบันราชภัฏสวนดุสิตนี่ก็ดี ขอเพียงให้เรียนจบเถิด และคิดเป็น ทำงานเป็น หลักสูตรที่นี้ก็ดี หลักสูตรที่นี้เป็นแบบหลากหลาย (Multi-disciplinary) ผมจบทางนี้แล้วทำให้ผมรู้หลายอย่าง ผมฉลาดขึ้นมาก ซึ่งมากกว่าที่จะเป็นว่าเพราะผมจบตรงนี้ นักการศึกษาต้องช่วยกันปรับค่านิยม

ผมจึงฝากทั้งระบบมหาวิทยาลัย เพราะต้องเชื่อมโยงกัน การปฏิรูปการศึกษาระบบของชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยก็ต้องทำ เชื่อไหมว่าผมได้รับการบ่นจากภาคธุรกิจว่าเด็กไทยเมื่อเรียนจบมหาวิทยาลัยแล้วทำอะไรไม่เป็น ต้องไปฝึกมากเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องปรับปรุง ต้องพัฒนา ต้องปฏิรูปตนเองด้วย ระบบการเรียนการสอนต้องพัฒนา ต้องปฏิรูปตนเอง ต้องเป็นทั้งโครงสร้าง ถ้าเราไม่ไปถึงระดับอุดมศึกษา จะทำให้เกิดปัญหาทันทีว่าเด็กเข้าไปเรียนต่อระดับอุดมศึกษาแล้วเป็นอีกแบบหนึ่ง ฉะนั้น ความเชื่อมโยงของหลักสูตรจะต้องมีทั้งหมด เราคิดว่าเด็กเรียนกี่ปี เราอยากจะเห็นเขาพัฒนาไปแค่ไหน ไปถึงขั้นนั้นจะพัฒนาแค่ไหน ถึงขั้นนี้จะพัฒนาแค่ไหน

ที่สำคัญ หลักสูตรต้องไม่ตายตัวเพราะสังคมโลกเปลี่ยนแปลงเร็ว ถ้าเมื่อไรหลักสูตรกลายเป็นกฎหมายต้องตีความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทบวงมหาวิทยาลัย ถ้าหลักสูตรต้องตีความเมื่อไรนั้น เขาเรียกเป็นหลักสูตรที่ตายตัว ความรู้มีพลวัตมากเพราะฉะนั้นต้องมีช่องว่างการพัฒนา (leave dynamism space) ให้กับผู้บริหารการศึกษาด้วย ถ้าเราต้องมาตีความหลักสูตรทั้งหมด ต้องอย่างนั้น ต้องอย่างนี้ เสร็จกัน ผมคิดว่าการศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น แต่แน่นอนว่าการติดตามผลเป็นสิ่งสำคัญ เพราะบางทีมีขีดความสามารถของคณะผู้บริหารไม่เหมือนกัน ฉะนั้น การติดตามผล

ผู้ว่าเป็นอย่างไรมีการวัดผล ระบบการวัดผลจะช่วยทำให้เราคอยปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา เพื่อให้ทันการณ์ ทันสมัย

ผมคงอยากจะขอให้ท่านนักการศึกษาทั้งหลายได้ช่วยกัน ไม่ต้องเชื่อผม ผมเป็นผู้ร่วมประชุมคนหนึ่ง ผมไม่ได้สั่งการ เพียงแต่เป็นความห่วงใยที่ฝากนักการศึกษาไปช่วยกันคิด ไม่ได้เป็นคำสั่ง ไม่ได้เป็นการสั่งให้ต้องปฏิบัติอย่างนั้น ต้องปฏิบัติแบบนี้ แต่เป็นข้อห่วงใย ที่ผมขอให้ช่วยคิด ช่วยหา คำตอบให้ผมด้วย เพราะผมจะได้บอกว่าที่ผมคิดมานั้น ผมคิดผิดไป ผมจะไม่คิดอย่างนั้นอีกแล้ว เพราะว่าคำตอบได้บอกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ ช่วยบอกผมด้วย แต่วันนี้ผมขอฟังทางกระทรวงศึกษาธิการที่ได้เตรียมวาระการประชุมมาทั้งหมด ขอภัยที่ใช้เวลานาน เพราะเมื่อไรที่จะพูดเรื่องการศึกษา ผมอยากจะเป็นนักการศึกษา แต่ผมคงเป็นได้เพียงมองภาพมากกว่าเป็นของจริง เพราะว่าไม่ได้เรียนมาทางนี้ ขอบขอบคุณครับ